

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **I. K.**, bývajúceho v K., zastúpeného JUDr. R. H., advokátom so sídlom v Ž., proti odporkyni **V. K.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. J. V., advokátom v Č., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej ma Okresnom súde Čadca pod sp.zn. 8 C 25/2010 (pôvodne sp.zn.13 C 369/2002), o dovolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. novembra 2010, sp.zn. 5 Co 66/2010, v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Žiline z 8. marca 2011 sp.zn. 5 Co 66/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 30. novembra 2010, sp.zn. 5 Co 66/2010 **z r u š u j e** vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Čadca rozsudkom zo 14. februára 2008 č.k. 13 C 369/2002-263 zamietol návrh, ktorým sa navrhovateľ domáhal, aby súd určil, že je výlučným vlastníkom nehnuteľností v kat. úz. K., zapísaných na LV č. X. ako parcela čX., zastavaná plocha o výmere 255 m², parcela X. zastavaná plocha o výmere 57 m² a domu súpisné číslo X., postaveného na parcele KN 499/1. Navrhovateľ zaviazal zaplatiť odporkyni náhradu trov konania 79 663,-- Sk k rukám jej právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vychádzal zo skutočností, že účastníci konania uzatvorili manželstvo vo Š. dňa 1. marca 1991. Obidvaja však boli štátnymi príslušníkmi ČSFR a ako to vyplýva z § 21 ods. 2 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, ich majetkové vzťahy sa spravujú právnym poriadkom Slovenskej republiky, a to Občianskym zákonníkom platným v čase uzavretia ich manželstva. Uzatvorením manželstva dňa 1. marca 1991 vzniklo medzi účastníkmi bezpodielové spoluvlastníctvo manželov (ďalej len BSM) a trvalo až do 23. novembra 1999, kedy bolo zrušené na poklade právoplatného rozhodnutia súdu.

Súd prvého stupňa uviedol, že úprava BSM v Občianskom zákonníku je kogentná a akákoľvek dohoda uzatvorená v rozpore s týmto ustanovením zákona je absolútne neplatným úkonom z dôvodu rozporu so zákonom v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka. V čase, keď účastníci uzatvorili manželstvo, úprava BSM v slovenskom právnom poriadku nepripúšťala ani zúženie, ani rozšírenie zákonom určeného rozsahu BSM, ani vznik predmanželskej zmluvy a akákoľvek dohoda k tomuto smerujúca bola neplatná. Pokiaľ potom účastníci pred uzavretím manželstva uzatvorili v zahraničí predmanželskú zmluvu, táto je absolútne neplatným právnym úkonom pre rozpor s kogentným ustanovením Občianskeho zákonníka a súd z úradnej povinnosti nemohol na ňu prihliadať. Z toho istého dôvodu pre rozpor s kogentnými ustanoveniami zákona je neplatnou aj manželská dohoda o inventarizácii majetku, ktorú uzatvorili účastníci vo Š. počas trvania manželstva. Táto však z dôvodu svojho obsahu mohla byť iba nepriamym dôkazom o tom, že navrhovateľ vlastnil pred uzavretím manželstva nehnuteľný majetok v K., čo však nebolo spornou skutočnosťou. Pokiaľ išlo o nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v kat. území K. (parcela č. X. zastavaná plocha o výmere 255 m² a parcela X. zastavaná plocha o výmere 57 m²), toto vlastníctvo nadobudli účastníci uzavretím kúpnej zmluvy zo dňa 23. júna 1992, zaregistrovanej štátnym notárstvom ku dňu 24. júla 1992. K úhrade kúpnej ceny došlo 24. júna 1992 poštovou poukážkou na účet Mestského úradu KNM, na ktorej ako odosielatelia boli uvedení K. I. a manželka. Navrhovateľ podľa záveru súdu prvého stupňa nijakým priamym dôkazom nepreukázal, že peniaze použité na úhradu kúpnej ceny, pochádzali z jeho výlučných finančných prostriedkov, ktoré nadobudol pred uzavretím manželstva. Preto nebolo možné skonštatovať, že v danom prípade išlo o transformáciu vecí, ako v konaní tvrdil navrhovateľ. Pokiaľ išlo o nehnuteľnosť stavbu – viacúčelový objekt súp. číslo 1399 v K., postavenú na parcele KN X., išlo tu o originálne nadobudnutie vlastníckeho práva výstavbou. Navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno a nepredložil súdu žiadne priame dôkazy o tom, že počas obdobia rokov 1993 a 1994 financoval všetky stavebné práce a nákup materiálu zo svojich výlučných finančných prostriedkov. Predložil súdu dôkazy, že k 31. máju 1990 mal na konte vo Š. uloženú hotovosť 19 556 Š. frankov, čo zodpovedalo sume 645 348,- Sk. Ďalej preukazoval ďalšie finančné hotovosti uložené vo Š., a to vo výške 78 606 Š. frankov a 34 482 Š. frankov, avšak ku dňu 31. decembra 1992, teda v čase trvania manželstva. Pokiaľ išlo preto o peňažné hotovosti preukazované ku dňu 31. decembra 1992, v danom prípade manželstvo účastníkov trvalo už dva roky, pričom navrhovateľ nijako nepreukázal pôvod týchto peňazí z doby pred uzatvorením manželstva.

Naopak, súd prvého stupňa považoval za dôvodné, že pokiaľ išlo o stav účtu k 31. decembru 1992, budú na ňom aj príjmy získané počas trvania manželstva, hoci aj z podnikania navrhovateľa, avšak patriace do BSM. Navrhovateľ nijako nepreukázal financovanie stavby počas roku 1993 a do 23. júna 1994. Práve v tomto období vznikali podstatné znaky stavby, pričom boli vykonané zemné práce, základy, 1. nadzemné podlažie a ďalšie. Financovanie stavby preukazoval výbermi z účtu ČSOB až počnúc od 23. júna 1994, pričom počas roku 1994 tu boli iba 2 výbery a to 23. júna 1994 suma 10 000 DM a 4. augusta 1994 suma 5 000 DM, ostatné výbery či už realizované z ČSOB alebo so SLSP boli až v rokoch 1995 až 1997, keď už existovali prvky dlhodobej životnosti a stavba v právnom zmysle slova. Z výpovede odporkyne, ako aj vypočutého svedka V. M., hoci jeho vierohodnosť bola oslabená tým, že je blízkym príbuzným odporkyne, vyplynulo, že aj táto sa podieľala v období rokov 1993 až 1994 na financovaní stavby, pretože v danom období pracovala vo Š. a mala stály príjem. Podstatou pre neunesie dôkazného bremena navrhovateľa bolo podľa záveru súdu prvého stupňa však nepredloženie priamych dôkazov o pôvode finančných prostriedkov použitých na financovanie stavby v období rokov 1993 a 1994, preto nebolo možné konštatovať, že stavba je nadobudnutá z výlučných prostriedkov navrhovateľa. Z vykonaných dôkazov bolo preukázané to, že v čase nadobúdania nehnuteľnosti tu bola vôľa obidvoch účastníkov konania nadobúdať veci do BSM. Ako kúpna zmluva na kúpu nehnuteľnosti – pozemkov (zároveň aj žiadosť o odkúpenie, ktorá jej predchádzala), ako aj stavebné povolenie, kolaudačné rozhodnutie, rozhodnutie o pridelení súpisného čísla, zmluva o dielo na stavbu predmetnej nehnuteľnosti ako nájomné zmluvy uzatvorené po dostavaní nehnuteľnosti s nájomcami, boli uzatvárané s obidvoma manželmi. Súd prvého stupňa, preto majúc za to, že nehnuteľnosti patria do BSM účastníkov, návrh zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie navrhovateľa rozsudkom zo 7. októbra 2008, sp.zn. 5 Co 158/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že určil, že nehnuteľnosti v kat. území K., zapísané na LV č. X. ako parcela č. X. – zastavaná plocha o výmere 255 m², parcela č. X. – zastavaná plocha o výmere 57 m² a dom č. súp. X. postavený na parcele KN č. X., patria do výlučného vlastníctva navrhovateľa. Odporkyňu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi trovy prvostupňového a odvolacieho konania v sume 374 788,-- Sk, do troch dní na účet jeho právneho zástupcu. Mal za to, že prvostupňový súd nesprávne vyhodnotil vykonané dôkazy a z toho dôvodu neboli splnené podmienky na potvrdenie rozhodnutia

prvého stupňa ani na jeho zrušenie. Preto rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil s tým, že návrhu v celom rozsahu vyhovel. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že účastníci už pred uzavretím manželstva prejavili vôľu zachovať vlastníctvo, vedenie a užívanie majetku vo svojom vlastníctve počas manželstva. To znamená, že prejavili vôľu nadobúdať vlastníctvo každý samostatne. Okrem toho po uzavretí manželstva uzatvorili dohodu o inventarizácii majetku, na základe ktorej sa dohodli, že plánovaná zástavba bude financovaná výhradne z finančných prostriedkov navrhovateľa. Na základe listinných dôkazných prostriedkov mal odvolací súd ďalej preukázané, že navrhovateľ pracoval a bol zárobkovo činný vo Š. v období od 1. apríla 1987 až do vydania potvrdenia do 28. októbra 1999. Okrem toho mal príjem od K. Z. v sume 35 000 Š. frankov. Odporkyňa vo Š. pracovala asi od roku 1991 do roku 1997. Doklady o príjmoch za uvedené obdobie súdu nepredložila. Z výpovedí svedkov, ako aj z listinných dôkazných prostriedkov, vyplynulo, že kúpnu cenu za kúpu nehnuteľnosti, ako aj financovanie stavby na predmetných nehnuteľnostiach, realizoval otec odporkyne, ktorý mal dispozičné právo k účtom navrhovateľa. Svedok V. M. – otec odporkyne, uviedol, že kúpnu cenu zaplatil z peňazí, ktoré poskytol navrhovateľ v polovici a polovicu poskytla odporkyňa. Taktiež

z výsluchu Ing. V. Š. bolo zrejmé, že sám predseda predstavenstva, a.s. S. uviedol, že navrhovateľ má dostatok finančných prostriedkov na stavbu nehnuteľnosti. Samotná odporkyňa podpísala čestné prehlásenie dňa 14. decembra 1995, v ktorom uviedla, že výstavbu viacúčelového objektu v Kysuckom Novom Meste na parcele EN X. financuje výlučne jej manžel zo svojich finančných prostriedkov nadobudnutých pred uzavretím manželstva, pričom ona na výstavbu a zakúpenie pozemku neposkytla žiadne finančné prostriedky. Uvedené čestné prehlásenie odvolací súd považoval za platné, obranu odporkyne v tom smere, že podpisovala čistý papier, nepovažoval za dôveryhodnú. Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že veci získané výmenou za vec alebo z výťažku vecí, ktorá bola vo vlastníctve jedného z manželov, sú naďalej vo vlastníctve tohto manžela. Nejde tu totiž v takomto prípade o nadobudnutie nového majetku, ani o rozmnoženie doterajšieho majetku za trvania manželstva, ale o zmenu, ktorá nemá vplyv na povahu týchto vecí ako predmetu vlastníctva (R 42/1972). Poukázal na zmluvnú voľnosť v súvislosti s uzatvorenou zmluvou medzi účastníkmi, t.j. predmanželskou zmluvou a zmluvou o inventarizácii majetku, ktorú bolo potrebné rešpektovať aj v súlade s Dohovorom o základných ľudských právach a slobodách.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie odporkyne uznesením z 15. decembra 2009 sp.zn. 5 Cdo 41/2009 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konania. Vytkol odvolaciemu súdu, že z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci zopakoval alebo doplnil dokazovanie. Ak sa však chcel odchyliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Uviedol, že je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o opodstatnenosti návrhu a jeho vyhoveniu v celom rozsahu, dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 30. novembra 2010 sp.zn. 5 Co 66/2010 opätovne rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že určil, že nehnuteľnosti v kat. území K., zapísané na LV č. X. ako parcela č. X. – zastavaná plocha o výmere 255 m², parcela č. X. – zastavaná plocha o výmere 57 m² a dom č. súp. X. postavený na parcele KN č. X., patria do výlučného vlastníctva navrhovateľa. Odporkyňu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi trovy prvostupňového a odvolacieho konania v sume 13 748,19 € do troch dní na účet jeho právneho zástupcu. Aj po doplnenom dokazovaní výsluchom svedkov, ktorých výpovede však vyhodnotil ako nedôveryhodné, pre rozdielnosť ich výpovedí v rôznych štádiách konania, mal za preukázané, že účastníci už pred uzavretím manželstva prejavili vôľu zachovať vlastníctvo, vedenie a užívanie majetku vo svojom vlastníctve počas manželstva, a preto prejavili vôľu nadobúdať vlastníctvo každý samostatne. Okrem toho po uzavretí manželstva uzatvorili dohodu o inventarizácii majetku, na základe ktorej sa dohodli, že plánovaná zástavba bude financovaná výhradne z finančných prostriedkov navrhovateľa. Opätovne, tak ako v závere odôvodnenia svojho predchádzajúceho rozhodnutia, poukázal na zmluvnú voľnosť v súvislosti s uzatvorenou zmluvou medzi účastníkmi, t.j. predmanželskou zmluvou a zmluvou o inventarizácii majetku, ktorú bolo potrebné rešpektovať aj v súlade s Dohovorom o základných ľudských právach a slobodách.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie odporkyňa, ktorá ho navrhla zmeniť a návrh v celom rozsahu zamietnuť, alternatívne zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietala, že vykonaným dokazovaním bola

preukázaná vôľa oboch účastníkov nadobúdať nehnuteľnosti do ich BSM. Pokiaľ dospel odvolací súd k odlišnému právnemu záveru, že pri nadobudnutí sporných nehnuteľností došlo k tzv. transformácii majetku, kedy navrhovateľ mal nehnuteľnosti nadobudnúť len zo svojich výlučných prostriedkov, nepatriacich do BSM, jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Poukázal na správny záver súdu prvého stupňa, v zmysle ktorého dohody uzavreté v rozpore s právnym poriadkom ČSFR, neskôr Slovenskej republiky, konkrétne s ustanoveniami vtedy platného Občianskeho zákonníka, treba považovať za absolútne neplatné, a v tom smere mal i odvolací súd pristupovať k vyhodnoteniu uzavretých dohôd medzi účastníkmi. V podrobnostiach ďalej rozoberala skutkový stav i právne závery súdu.

Navrhovateľ vo svojom vyjadrení k dovolaniu žiadal dovolanie zamietnuť a priznať náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie odporkyne je podané opodstatnene.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom však dovolací súd neposudzuje iba podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/

O.s.p. O vadu takej povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolateľka žiadnu z týchto väd nenamietala a vada uvedenej povahy nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnúť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná (§ 242 ods. 1 O.s.p.), je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej príčinou je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom nesprávnosť rozhodnutia vo veci samej. Ani vadu tejto povahy dovolateľka nenamietala a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Odporkyňa, vychádzajúc z obsahu jej dovolania namieta, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V predmetnej veci sa svojím návrhom navrhovateľ domáhal určenia vlastníctva nehnuteľností, ktoré nadobudol síce počas manželstva s odporkyňou (čo nebolo v konaní sporné), avšak výmenou za vec alebo z výťažku veci, ktorá bola v jeho výlučnom vlastníctve, t.j. že predmetné nehnuteľnosti boli nadobudnuté do jeho výlučného vlastníctva tzv. transformáciou veci.

Z hľadiska subjektov a obsahu majetkových vzťahov treba v manželstve rozlišovať majetkové vzťahy manželov k veciam v ich bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (§ 143 Občianskeho zákonníka), ďalej majetkové vzťahy manželov k veciam v ich podielovom spoluvlastníctve (napríklad ktoré nadobudli spoločne pred uzavretím manželstva alebo

za trvania manželstva právnym titulom darovania alebo dedenia) a napokon majetkové vzťahy jednotlivých manželov samostatne k veciam, ktoré tvoria predmet ich oddeleného majetku (ktoré nadobudol každý z nich samostatne pred uzavretím manželstva alebo ktoré slúžia osobnej potrebe jedného z manželov alebo výkonu jeho povolania alebo ktoré boli len jednému z nich vydané v rámci predpisov o reštitúcii majetku alebo ktoré nadobudol len jeden z nich po uzavretí manželstva právnym titulom darovania alebo dedenia alebo po uzavretí manželstva aj iným právnym titulom, pokiaľ vznik oddeleného vlastníctva len jedného z nich zodpovedá manželmi uzatvorenej dohode podľa § 143a Občianskeho zákonníka). V nadväznosti na princíp tzv. surogátu (uznávaný aj súdnou praxou – vid' R 19/60) treba vychádzať z toho, že pri výmene určitej veci za inú vec, pri ktorej nedochádza k rozmnoženiu majetku, zostáva charakter vlastníctva nadobudnutej veci nezmenený. Surogátom sú napríklad veci, ktoré si manželia obstarali z príjmov v ich bezpodielovom spoluvlastníctve (ak sa na nadobudnutie novej veci použili okrem prostriedkov v bezpodielovom spoluvlastníctve aj prostriedky v samostatnom vlastníctve niektorého z manželov, patrí táto vec do bezpodielového spoluvlastníctva manželov). Ak ale určitú vec nadobudol jeden z manželov počas trvania manželstva výlučne za prostriedky tvoriace jeho oddelené vlastníctvo, zostáva aj takto nadobudnutá vec predmetom jeho samostatného vlastníctva (to neplatí, ak sa na nadobudnutie novej veci použili okrem prostriedkov v oddelenom vlastníctve jedného z manželov aj prostriedky v bezpodielovom spoluvlastníctve; v tom prípade patrí táto vec do bezpodielového spoluvlastníctva manželov).

Obdobne aj doterajšia judikatúra súdov Slovenskej republiky, ktorá v R 49/1973 dospela k záveru, že vec nadobudnutá za trvania manželstva sa stane predmetom BSM, pokiaľ nie je obstaraná za finančné prostriedky, ktoré sú majetkom výlučne len jedného z manželov. V stanovisku R 42/1972 bol vyslovený záver, že pri nadobudnutí vecí z prostriedkov patriacich jednak do BSM, jednak do osobného majetku niektorého z manželov, sa takto nadobudnuté veci stávajú predmetom BSM bez ohľadu na rozsah použitých prostriedkov z BSM. Súdna prax dospela tiež k záveru, že do BSM nepatrí ani vec získaná (kúpou, výmenou) za prostriedky patriace do oddeleného majetku jedného z manželov. Nejde tu totiž o nadobudnutie nového majetku, ani o rozmnoženie už existujúceho majetku za trvania manželstva, ale o zmenu, ktorá nemá vplyv na povahu (vlastníctva) týchto vecí ako predmetu výlučného (oddeleného) vlastníctva jedného z manželov. Pri nadobúdaní vecí do bezpodielového spoluvlastníctva všeobecne platí a súdna prax vychádza zo zásady, že pokiaľ za trvania manželstva bola vec nadobudnutá jednak z prostriedkov, ktoré patria

do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov, t.j. zo spoločných a jednak z prostriedkov patriacich výlučne niektorému z manželov (t.j. získaných dedením, darovaním, a pod.), stáva sa takáto vec predmetom bezpodielového spoluvlastníctva manželov. To isté platí aj v prípade, ak by boli na nákup veci použité prostriedky získané z výťažku z predaja veci patriacej do výlučného vlastníctva niektorého z manželov a čiastočne použité spoločné prostriedky z bezpodielového spoluvlastníctva manželov (R 42/1972 str. 125). Znamená to, že ak ide o vec nadobudnutú za trvania manželstva kúpou (nie dedičstvom alebo darom), ktorá neslúži osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, pričom na jej zakúpenie neboli použité len finančné prostriedky patriace výlučne len jednému z manželov, v takom prípade ide vždy o vec, na ktorú sa nepochybné vzťahuje zákonné ustanovenie § 143 OZ, t.j. vec, ktorá do bezpodielového spoluvlastníctva manželov patrí. Pre úplnosť treba ešte uviesť, že ak by aj kúpna cena veci bola celkom zaplatená z výlučných prostriedkov každého z manželov, avšak kupujúcimi boli obaja manželia a obaja pri uzavretí kúpnej zmluvy prejavili vôľu nadobudnúť vec do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, stáva sa táto vec predmetom ich bezpodielového spoluvlastníctva.

Dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd zo správne zistených skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery, a to v tom, že k nadobudnutiu vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam počas trvania BSM účastníkov, došlo len výlučne z prostriedkov navrhovateľa, a preto došlo k tzv. transformácii, ktorý záver vyvodil len z čestného prehlásenia zo dňa 14. decembra 1995, podpísaného odporkyňou, nakoľko výpovede svedkov vyhodnotil ako nedôveryhodné. Toto čestné prehlásenie, ktorého obsah spochybnila odporkyňa, však odvolací súd neposúdil v kontexte prejavenej vôle, vyjadrenej v kúpnej zmluve zo dňa 23. júna 1992 a v ďalších písomnostiach, viažucich sa k predmetným nehnuteľnostiam (stavebnom rozhodnutí, kolaudačnom rozhodnutí, zmluve o dielo) zo strany oboch účastníkov konania. Navyiac uvedenému záveru odvolacieho súdu nesvedčí ani tá skutočnosť, že svoju vôľu nadobúdať veci do BSM začal navrhovateľ spochybňovať až s odstupom dlhšieho časového obdobia a to pod vplyvom zhoršených vzájomných vzťahov. Naproti tomuto vôľu nadobudnúť predmetné nehnuteľnosti do BSM s odporkyňou nasvedčujú poverenia pre otca odporkyne, ktorý nielen že kúpil fakticky nehnuteľnosť pod stavbou (t.j. vyplatil finančné prostriedky), ale aj celú stavbu realizoval a dohliadal na ňu, čo v konaní bolo nepochybené, nakoľko sa navrhovateľ v čase stavby nachádzal, spoločne s odporkyňou v zahraničí.

Dovolací súd preto na rozdiel od odvolacieho súdu dospel k záveru, že navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že predmetné nehnuteľnosti, ku ktorým sa domáhal určenia vlastníctva nadobudol výlučne zo svojich finančných prostriedkov získaných pred manželstvom a že pri uzatváraní zmluvy o kúpe nehnuteľnosti, ako aj pri následných krokoch vedúcich k zhotoveniu stavby, nemal úmysel tieto nadobudnúť do BSM, ale len do svojho výlučného vlastníctva.

Pokiaľ odvolací súd poukázal v závere svojho rozhodnutia na zmluvnú voľnosť v súvislosti s uzavretou zmluvou medzi účastníkmi (predmanželskou zmluvou a zmluvou o inventarizácii majetku), ktoré je „potrebné rešpektovať aj s poukazom na Dohovor o ochrane ľudských práva a slobôd“, bez toho, aby tento svoj záver bližšie odvolací súd odôvodnil, dovolací súd uvádza, že (ako správne uviedol už súd prvého stupňa) účastníci uzavreli manželstvo ako štátni príslušníci bývalej ČSFR dňa 1. marca 1991 a ich majetkové vzťahy sa spravujú právnym poriadkom Slovenskej republiky. Občiansky zákonník predmanželskú zmluvu, ani zmluvu o inventarizácii majetku nepoznal a nepozná ani v súčasnosti, a preto bolo možné k týmto prihliadať len ako k písomným dôkazom, dosvedčujúcim skutkový stav, nie však k relevantným právnym úkonom, a tieto dôkazy vyhodnotiť v kontexte k ostatným dôkazom (§ 132 O.s.p.), čo však v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu si v časti logicky protirečí a v časti i absentuje.

Z uvedeného vyplýva, že odporkyňa opodstatnene namietla existenciu dovolacích dôvodov v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Dovolací súd so zreteľom na to rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. februára 2013

**JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová